

การคลังปริทัศน์

รายงานผลการศึกษาข้อสังเกตในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความเป็นมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)
ได้สำรวจข้อสังเกตในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(อปท.) ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙
ไม่รวมกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
“สร้างท้องถิ่นให้มีธรรมาภิบาล” และ “สร้าง

มาตรฐานการตรวจสอบ”

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร เป็นส่วนราชการในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย ได้รับการจัดตั้งเมื่อ ตุลาคม 2545

โดยแบ่งการสำรวจดังกล่าวเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ การสอบถาม อปท. แบบปลายเปิดเพื่อให้ทราบข้อคิดเห็น
เกี่ยวกับข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานของ อปท. และ

ระยะที่ ๒ แบบสำรวจในรายละเอียดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

e - Plan (www.dla.go.th) ประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การ
บริหารงานบุคคล ๒) การบริหารงานการเงินและการคลัง ๓) ภารกิจ
ถ่ายโอน และ ๔) ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อให้ อปท. สอบทาน
เสนอข้อสังเกตเพิ่มเติม หรือยืนยันข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อสังเกตที่ตรงตาม
ความเป็นจริง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้แก้ไขข้อขัดข้อง
ในการปฏิบัติงานของ อปท.

ฉบับที่ ๓/๒๕๖๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

สำนักนโยบายการคลัง

ประเด็นที่น่าสนใจ

การปฏิบัติงาน

ของ อปท. และ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ของ อปท.

คำสำคัญ (Key Word)

กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น (สถ.)

แบบสำรวจข้อสังเกตใน
การปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุง
ประสิทธิภาพของ อปท.

ผู้เขียน

นางสาวณัฐวรรี กรรณุมাত্র์

เศรษฐกรชำนาญการ

Email: natravee@fpo.go.th

ขอขอบคุณ

นายพหล แก้วเอี่ยม

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

นายศรพล ตูลยะเสถียร

ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานโยบาย

การคลังท้องถิ่น

สำหรับคำแนะนำ

ผลการสำรวจข้อสังเกตในการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของ อปท.

หัวข้อที่มีข้อสังเกตสูงสุด ๕ อันดับแรก ได้แก่

๑. **การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ** โดยพบว่า ระบบบันทึกข้อมูลการจ่ายเบี้ยยังชีพของ อปท. ไม่เชื่อมต่อกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ทำให้ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดปัญหาในกรณีผู้สูงอายุเสียชีวิต หรือย้ายภูมิลำเนา แต่ไม่มีการแจ้งข้อมูลให้ อปท. จึงมีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้สูงอายุผิดพลาด ทำให้เกิดการเรียกเงินคืนในภายหลัง ดังนั้น ควรแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้ อปท. ประสานงานกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ขอให้แจ้งข้อมูลกับ อปท. เมื่อมีผู้สูงอายุเสียชีวิต หรือย้ายภูมิลำเนาเพื่อ อปท. ปรับปรุงทะเบียนผู้สูงอายุให้มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน
๒. **บุคลากรขาดทักษะในการปฏิบัติงาน** โดยพบว่า บุคลากรของ อปท. ขาดความรู้เฉพาะด้าน หรือความรู้เชิงเทคนิคที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ เช่น การก่อสร้างถนน การวางท่อระบายน้ำ การทำระบบประปา เป็นต้น ดังนั้น ควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้ทันสมัยและครอบคลุมภารกิจของ อปท. หรือจัดหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือการอบรมแบบ e-learning เป็นต้น เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรของ อปท. ดังกล่าว
๓. **การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น** โดยพบว่า หน่วยตรวจสอบคือ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ได้หักท้วงการจัดงานบางประเภทของ อปท. เช่น ประเพณีกินสลาก งานสลากภัต งานสู่ขวัญข้าว เป็นต้น ว่าไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของ อปท. จึงดำเนินการไม่ได้ หรือการจัดงานบุญบั้งไฟที่ภาคใต้ไม่ใช่วัฒนธรรมท้องถิ่น (แม้ว่าจะมีชาวอีสานอาศัยอยู่ใน อปท. ดังกล่าวเป็นจำนวนมากก็ตาม) สตง. จึงเรียกเงินคืนจาก อปท. ดังนั้น ควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นที่ อปท. สามารถดำเนินการได้ให้ชัดเจน

๔. การให้เงินอุดหนุนกับหน่วยงานอื่น โดยพบว่า สตง. ทักท้วงว่า การให้เงินอุดหนุนกับหน่วยงานอื่นไม่ใช้อำนาจหน้าที่ของ อปท. เช่น การให้เงินอุดหนุนกับที่ว่าการอำเภอดำเนินการไม่ได้ อีกทั้งอำเภอได้รับจัดสรรงบประมาณจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว หรือการให้เงินอุดหนุนกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อจ้างครูสอนภาษาดำเนินการไม่ได้ เป็นต้น ดังนั้น ควรแก้ไขปัญหาโดย อปท. ต้องระมัดระวังไม่ให้เงินอุดหนุนกับหน่วยงานอื่น เพื่อดำเนินการกิจที่ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของ อปท.

๕. การพัสดุ โดยกรณีการจัดซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการระดับจังหวัด ทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดซื้อ หรือบางกรณีการจัดซื้อเกินราคาราคามาตรฐาน หรือราคากลาง ไม่สอดคล้องกับพื้นที่ ดังนั้น ควรแก้ไขปัญหาโดย อปท. ควรศึกษาระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อให้มีความเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้กับบุคลากรของ อปท.

จากผลการศึกษา โดยจำแนกข้อสังเกตออกเป็น ๔ กลุ่ม ที่มีลักษณะการแก้ไขปัญหที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑. ข้อสังเกตที่ อปท. สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้เอง เช่น การดำเนินงานที่ล่าช้า ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้น อปท. ควรศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้ชัดเจน พัฒนาบุคลากร

๒. ข้อสังเกตที่ สตง. สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาเองได้ เช่น การดำเนินงานของ อปท. ที่ขาดระเบียบรองรับ เป็นต้น ดังนั้น สตง. สามารถแก้ไข ปรับปรุงออกระเบียบ และพัฒนาบุคลากร

๓. ข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ อปท. เช่น ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของ อปท. กับ สตง. ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงาน เป็นต้น ดังนั้น สตง. ควรปรับปรุงกฎหมายให้รองรับการดำเนินงานของ อปท. หรือประสานงานกับ สตง. เพื่อสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

๔. ข้อสังเกตที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่น เช่น อำนาจหน้าที่ของ อปท. ไม่ชัดเจน และทับซ้อนกับหน่วยงานอื่น หรือมีการถ่ายโอนภารกิจ แต่ไม่ถ่ายโอนงบประมาณหรือบุคลากรให้ อปท. หรือ อปท. ไม่ได้รับความร่วมมือเรื่องข้อมูลจากหน่วยงานอื่น เป็นต้น ดังนั้น สตง. จะประสานงานกับคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. (ก.ก.ถ.) เพื่อตั้งคณะทำงานพิจารณาข้อสังเกตและแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ ข้อสังเกตที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของ อบท. จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากหน่วยงานอื่น ดังนี้

หน่วยงาน	ข้อสังเกตหรือสิ่งที่ควรดำเนินการ
๑. คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. (ก.ก.ถ.)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ควรจัดตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจากผลการสำรวจ ◆ หน่วยงานที่ถ่ายโอนภารกิจควรเป็นที่เลี้ยงเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ อบท. ◆ ควรขอระเบียบรับรองรับภารกิจที่ถ่ายโอน เพื่อให้ อบท. สามารถดำเนินการภารกิจได้ ◆ ควรกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่นให้ชัดเจน
๒. กรมที่ดิน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ควรอำนวยความสะดวกข้อมูลสารบบที่ดิน แผนที่ภาษี ทะเบียนทรัพย์สินให้ อบท. ◆ ควรกำหนดระยะเวลาการออกหนังสือสำคัญเกี่ยวกับที่ดิน เพื่อไม่ให้ล่าช้า ◆ กรณีซื้อขายที่ดินควรเรียกหลักฐานการชำระภาษีบำรุงท้องที่ เพื่อไม่ให้ค้างชำระ
๓. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีข้อสังเกตว่า กรมฯ อบต. ยกฐานะเป็นเทศบาลจะไม่ได้บริหารจัดการรายได้จากกรมฯ ◆ มีข้อสังเกตว่า อบท. ต้องจัดบริการสาธารณะอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว
๔. กรมการปกครอง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ กรมฯ ควรประสานข้อมูลผู้เสียชีวิต ผู้พิการ และผู้สูงอายุให้กับ อบท. เพื่อประโยชน์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในพื้นที่ ◆ ควรมีการสำรวจแนวเขตตำบลเพื่อแก้ไขพื้นที่ทับซ้อนกันระหว่าง อบท.
๕. กรมบัญชีกลาง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีข้อสังเกตว่า กรมบัญชีกลางตีความคำว่า สาธารณภัย ตามระเบียบว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นภัยที่เกิดแก่คนหมู่มาก ดังนั้น หากช่วยเหลือผู้ประสบภัยรายเดียวจะทำได้
๖. กรมโยธาธิการและผังเมือง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ควรถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับภารกิจที่ถ่ายโอนให้กับ อบท. เช่น กฎหมายผังเมือง กฎหมายควบคุมอาคาร กฎหมายขุดดิน เป็นต้น
๗. กรมปศุสัตว์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ควรถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับภารกิจที่ถ่ายโอนให้กับ อบท. เช่น การควบคุมดูแลโรคติดต่ออันเกิดจากสัตว์ ได้แก่ โรคไข้หวัดนก และโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น
๘. กรมชลประทาน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ควรโอนงบประมาณเกี่ยวกับภารกิจที่ได้ถ่ายโอนให้กับ อบท. เช่น การบำรุงรักษาซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และคลองส่งน้ำ เป็นต้น
๙. สำนักงานปฏิรูปที่ดิน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีข้อสังเกตว่า การอนุญาตใช้ที่ดินเพื่อจัดบริการสาธารณะมีความล่าช้า ทำให้ อบท. เบิกจ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการไม่ทัน
๑๐. กระทรวงพาณิชย์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีข้อสังเกตว่า หลายจังหวัดกำหนดราคากลางวัสดุก่อสร้างไม่สอดคล้องกับปัจจุบัน ส่งผลให้ อบท. กำหนดราคากลางของงานก่อสร้างไม่ได้ และเบิกจ่ายเงินอุดหนุนไม่ทัน
๑๑. กรมการขนส่งทางบก	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีข้อสังเกตว่า การโอนเงินค่าธรรมเนียมและภาษีรถยนต์มีความล่าช้า ทำให้ อบท. มีงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินโครงการ
๑๒. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพนักงานส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีข้อสังเกตว่า สำนักงานฯ ควรมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้ อบท. ปฏิบัติเกี่ยวกับข้อสังเกตว่า ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของ อบท. เกินร้อยละ ๔๐
๑๓. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีข้อสังเกตว่า แนวทางปฏิบัติโครงการอาหารเสริม (นมโรงเรียน) มีความล่าช้า ทำให้จัดซื้อไม่ทันการเปิดภาคเรียนของนักเรียน

หน่วยงาน	ข้อสังเกตหรือสิ่งที่ควรดำเนินการ
๑๔. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	♦ มีข้อสังเกตว่า สตง. ทักท้วงว่าไม่มีระเบียบรองรับการเบิกจ่ายค่าตอบแทนอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพลเรือน จึงเรียกเงินคืนจาก อบท.
๑๕. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	♦ มีข้อสังเกตว่า สตง. ทักท้วงว่า การให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของ อบท. จึงเรียกเงินคืนจาก อบท.
๑๖. กรมเจ้าท่า	♦ มีข้อสังเกตว่า อบท. มีอำนาจอนุญาตให้สร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำและเก็บค่าธรรมเนียมได้แต่ค่าธรรมเนียมจะต้องนำส่งเป็นรายได้ให้กรมเจ้าท่า อบท. ไม่ได้รับรายได้ส่วนนี้
๑๗. กรมทางหลวงชนบท	♦ มีข้อสังเกตว่า บุคลากรของ อบท. ไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการคำนวณราคากลางเกี่ยวกับงบประมาณซ่อมบำรุงถนนจากกรมทางหลวงชนบท
๑๘. ส่วนราชการภายในจังหวัด	♦ มีข้อสังเกตว่า กรณี อบท. ขอรับเงินอุดหนุนจาก อบท. ด้วยตนเองเป็นการกระทำที่ซ้ำซ้อน และหน่วยตรวจสอบทักท้วงว่า ดำเนินการไม่ได้ จึงเรียกเงินคืนจาก อบท.
๑๙. สำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)	♦ มีข้อสังเกตว่า การเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลจาก สปสช. ให้กับ อบท. มีความล่าช้า
๒๐. สำนักงานประกันสังคม	• สำนักงานฯ มีข้อสังเกตว่า อบท. ควรส่งเงินสมทบการประกันสังคมให้กับลูกจ้างในกรณีการจ้างเหมาบริการ ซึ่ง อบท. เห็นว่า การจ้างเหมาบริการ อบท. เป็นผู้ว่าจ้าง ไม่ใช่ นายจ้าง และไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายประกันสังคม

ผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะของ สตง.

การดำเนินการของ สตง.

- พัฒนาคู่มือของ อบท.
- ปรับปรุงการบริหารการเงินการคลัง
- แสวงหาความร่วมมือ สร้างภาคีเครือข่าย
- สตง. ร่วมมือกับ อบท. จัดทำฐานข้อมูลสำคัญ
- ปรับปรุงระเบียบให้เหมาะสม

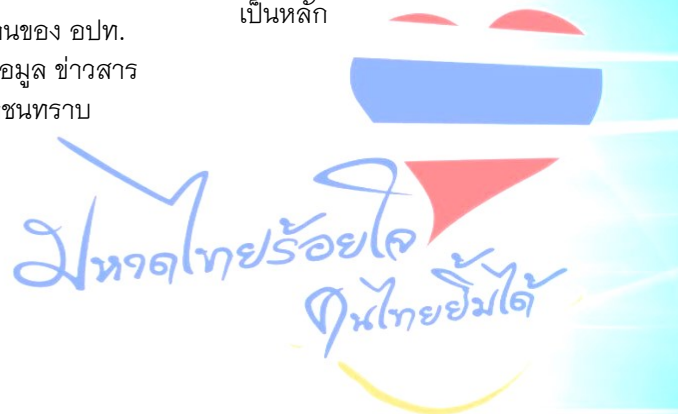

การดำเนินการของ อบท.

- สร้างศักยภาพบุคลากรของ อบท.
- สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบท.
- เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารให้ประชาชนทราบ

การดำเนินการของหน่วยตรวจสอบ

- ต้องบูรณาการแก้ไขปัญหาร่วมกันกับ อบท. เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องระหว่างกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก

สรุป

ผลสำรวจ สะท้อนปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานของ อบท. ทำให้เกิดการแก้ไขกฎหมายและกระบวนการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความจริง อันจะทำให้การปฏิบัติงานของ อบท. สามารถตอบสนองประชาชนได้อย่างแท้จริง

ที่มาของข้อมูล : รายงานผลการศึกษาข้อสังเกตในการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการสำรวจข้อสังเกตในการปฏิบัติงานของ อปท. ซึ่งได้สะท้อนปัญหาในการปฏิบัติงานของ อปท. ในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นปัญหาภายในของ อปท. การปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงและใช้ข้อมูลร่วมกับหน่วยงานอื่น การตีความการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ อปท. ในบางกิจกรรมไม่ตรงกับหน่วยตรวจสอบ (สตง.) การถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และบุคลากรให้แก่ อปท. ไม่สอดคล้องกัน และระเบียบกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มีข้อสรุปเป็นกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหามาของแต่ละหน่วยงานไว้อย่างกว้าง ๆ สำหรับข้อเสนอแนะที่จะดำเนินการต่อไปคือ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องไปพิจารณาจัดลำดับความสำคัญในการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานให้แก่ อปท. ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น ๒ เรื่อง คือ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับระเบียบและกฎหมาย และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ อปท. ในแต่ละด้านให้ยึดหลักการความชัดเจน ยืดหยุ่น ไม่ยุ่งยากในทางปฏิบัติ ความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ อปท. ให้มีความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์จากการใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ อปท. ในการให้บริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

